

ใบความรู้

เรื่อง ที่ตั้งและสภาพทางภูมิศาสตร์ภูมิภาคเอเชียใต้ที่มีผลต่อพัฒนาการทางประวัติศาสตร์

ภูมิภาคเอเชียใต้

ที่มาของภาพ : หนังสือเรียนประวัติศาสตร์, ศธ. สพฐ., พ.ศ. ๒๕๕๔, ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒, หน้า ๑๕๗

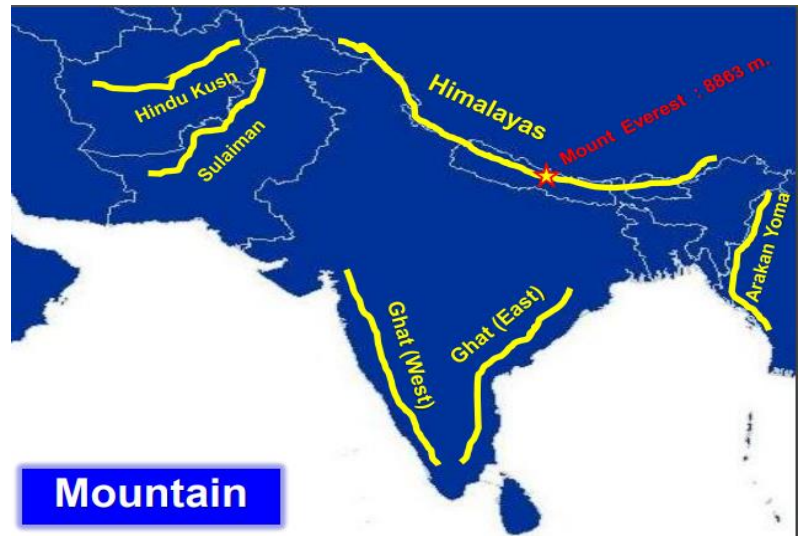
ภูมิภาคเอเชียใต้เป็นดินแดนที่ประชากรมากที่สุดอีกแห่งหนึ่งในโลก การตั้งถิ่นฐานของประชากรในเอเชียใต้มีความเป็นมายาวนานและบริเวณแม่น้ำสินธุเป็นแหล่งอารยธรรมสำคัญและเก่าแก่ที่สุดแห่งหนึ่งของโลก ปัจจุบันประกอบด้วยประเทศต่าง ๆ ๗ ประเทศ ได้แก่ สาธารณรัฐอินเดีย สาธารณรัฐอิสลามปากีสถาน สาธารณรัฐประชาชนบังกลาเทศ สาธารณรัฐสังคมนิยมประชาธิปไตยศรีลังกา สหพันธ์สาธารณรัฐประชาธิปไตยเนปาล ราชอาณาจักรภูฏาน สาธารณรัฐมัลดีฟส์ และรวมหมู่เกาะที่อยู่ในความปกครองของอินเดีย คือ หมู่เกาะนิโคบาร์ หมู่เกาะอันดามัน และหมู่เกาะลักกาทิฟ

ลักษณะภูมิประเทศของภูมิภาคเอเชียใต้ แบ่งเป็น ๕ เขต ดังนี้

๑. เขตเทือกเขาสูงตอนเหนือ

เป็นเขตเทือกเขาหินใหม่ซึ่งเป็นเทือกเขาที่แยกตัวไปจากจุดรวมที่เรียกว่า **ปามิร์นอต** หรือภาษาพื้นเมืองเรียกว่า **ปามิร์ดูนยา** แปลว่า **หลังคาโลก** มีความสูงประมาณ ๓,๕๐๐-๔,๕๐๐ เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง จากปามิร์นอตมีเทือกเขาสูง ๆ ของทวีปเอเชียหลายแนว แต่แนวที่อยู่ในภูมิภาคเอเชียใต้และเป็นเขตแดนกั้นเอเชียใต้ออกจากภูมิภาคอื่นๆ ได้แก่

๑.๑ เทือกเขาหิมาลัย (Himalaya Range) เป็นเทือกเขาที่แยกอนุทวีปอินเดียออกจากที่ราบสูงทิเบต และใช้เป็นพรมแดนธรรมชาติที่กั้นภูมิภาคเอเชียใต้กับเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทอดยาวในทิศทางตะวันออก-ตะวันตก พาดผ่านพื้นที่ของ ๕ ประเทศ ได้แก่ ปากีสถาน อินเดีย จีน ภูฏานและเนปาล ในจำนวนยอดเขาสูงทั้งหมดตามแนวเทือกเขาหิมาลัย มียอดเขามากกว่า ๘๐ ยอดเขาที่มีความสูงมากกว่า ๗,๐๐๐ เมตรขึ้นไป เป็นต้นกำเนิดของแม่น้ำ ๓ สาย คือสินธุ คงคาและพรหมบุตร

๑.๒ เทือกเขาสุไลมาน (Sulaiman Range) เทือกเขาสุไลมาน เป็นเทือกเขาทางตะวันตกของปากีสถาน และเป็นเทือกเขาที่เป็นแนวพรมแดนปากีสถานกับอัฟกานิสถาน มีช่องเขาไคเบอร์ (Khyber Pass) ซึ่งเชื่อมพื้นที่หุบเขาสูงในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของอัฟกานิสถานเข้ากับที่ราบหุบเขาลุ่มแม่น้ำสินธุของปากีสถานและอินเดีย เป็นเส้นทางเดินทางจากภูมิภาคเอเชียตะวันตกเฉียงใต้สู่เอเชียใต้ตั้งแต่โบราณ

เทือกเขาสำคัญในภูมิภาคเอเชียใต้

ที่มา :

http://www.satit.up.ac.th/BBC๐๗/AboutStudent/Document/Hist_India/pdf/Hist_SouthAsia_๓_Physical.pdf

๑.๓ เทือกเขาฮินดูกูช (Hindu Kush Range) เทือกเขาฮินดูกูชอยู่บริเวณรอยต่อของประเทศปากีสถานกับประเทศอัฟกานิสถาน มียอดเขาสูงที่มากกว่าระดับ ๗,๐๐๐ เมตร ถึง ๒๐ ยอด ยอดเขาที่สูงที่สุดคือยอดเขาดีร์อิชเมียร์ในประเทศปากีสถาน

๒. เขตที่ราบลุ่มแม่น้ำตอนเหนือ

เป็นบริเวณที่ราบต่ำถัดลงมาจากเทือกเขาสูงทางตอนเหนือของภูมิภาค เป็นเขตอุดมสมบูรณ์ที่สุดของภูมิภาคนี้ โดยครอบคลุมที่ราบลุ่มแม่น้ำ ๓ บริเวณ คือ

๒.๑ ที่ราบลุ่มแม่น้ำสินธุ (Indus river plains) แม่น้ำสินธุเป็นแม่น้ำที่ยาวที่สุดในปากีสถานถือเป็นเส้นเลือดใหญ่และสายหลักของชาวปากีสถานต้นกำเนิดของแม่น้ำอยู่บริเวณที่ราบสูงทิเบต มีความยาว ๓,๒๐๐ กิโลเมตร ก่อนจะไหลลงสู่ทะเลอาหรับทางตอนใต้ของปากีสถานบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำสินธุเป็นบริเวณที่มีการตั้งถิ่นฐานมาช้านาน ดังปรากฏหลักฐานที่เมืองโมเฮนโจดาโร และฮาร์ปปา เรียกในปัจจุบันว่า อารยธรรมลุ่มแม่น้ำสินธุหรืออารยธรรมดราวิเดียน

ภาพแสดงแม่น้ำสายต่าง ๆ ในภูมิภาคเอเชียใต้

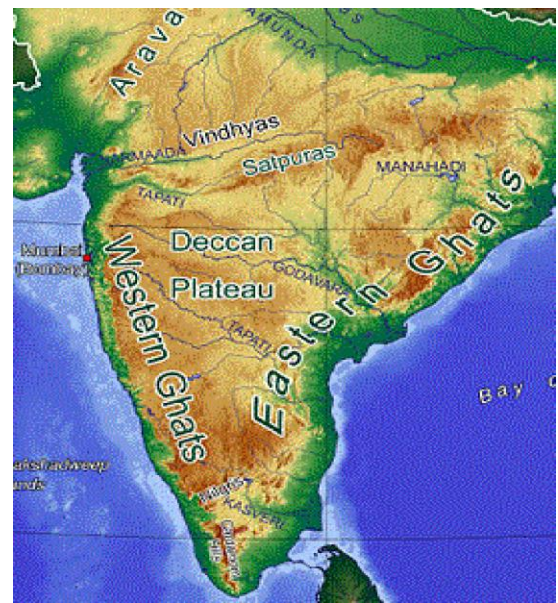
ที่มาของภาพ : http://www.satit.up.ac.th/BBC๑๓/AboutStudent/Document/Hist_India/pdf/Hist_SouthAsia_๓_Physical.pdf

๒.๒ ที่ราบลุ่มแม่น้ำคงคา (Ganges river plains) แม่น้ำคงคาเป็นแม่น้ำสายสำคัญของอินเดีย ซึ่งได้ชื่อว่าเป็นแม่น้ำศักดิ์สิทธิ์ของชาวฮินดูคู่กับแม่น้ำ ยมุนาที่ไหลขนานกัน มีต้นกำเนิดทางภาคเหนือของอินเดีย บริเวณเทือกเขาหิมาลัย ไหลผ่านทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของอินเดียไปทางตะวันออก และรวมกับแม่น้ำพรหมบุตรที่ประเทศบังกลาเทศ เกิดเป็นดินดอนสามเหลี่ยมขนาดใหญ่ชื่อว่าสามเหลี่ยมปากแม่น้ำคงคา นับเป็นแหล่งชลประทานและการคมนาคมที่สำคัญแห่งหนึ่ง ก่อนจะไหลออกที่อ่าวเบงกอล แม่น้ำคงคามีความยาวประมาณ ๒,๕๑๐ กิโลเมตร

๒.๓ ที่ราบลุ่มแม่น้ำพรหมบุตร (Brahmaputra river plains) แม่น้ำพรหมบุตรเป็นแม่น้ำที่กั้นเขตแดนสายสำคัญสายหนึ่งของทวีปเอเชีย มีความยาว ๒,๙๐๐ กิโลเมตร มีต้นกำเนิดอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของเขตปกครองตนเองทิเบต จากนั้นไหลผ่านพื้นที่ตอนใต้ของทิเบต แล้วไหลวกไปทางตะวันตกเฉียงใต้ผ่านหุบเขาฮัสสัมและไปทางใต้ผ่านประเทศบังกลาเทศ มี จากนั้นได้ไหลมารวมกับแม่น้ำคงคา เกิดเป็นดินดอนสามเหลี่ยมขนาดใหญ่ชื่อว่าสามเหลี่ยมปากแม่น้ำคงคา นับเป็นแหล่งชลประทานและการคมนาคมที่สำคัญแห่งหนึ่ง

๓. ที่ราบสูงตอนกลางและตอนใต้

ที่ราบสูงเดคคาน (Deccan Plateau) เป็นเขตหินเก่าผ่านการสึกกร่อนมานาน มีอาณาเขตเริ่มจากตอนใต้ของเขตที่ราบลุ่มน้ำ โดยเริ่มจากแนวเทือกเขาใหญ่ๆ ที่คั่นอยู่ เช่น เทือกเขาวินไฮ (Vindhya) เทือกเขาสัตปุระ (Satpura) เทือกเขาไมคาลา (Maikala) และเทือกเขาอชันตา (Ajanta) เทือกเขาเหล่านี้มีความสูงต่างกัน ตั้งแต่ ๔๖๐ - ๑,๒๒๐ เมตร จากระดับน้ำทะเล สองฝั่งของเขตคาบสมุทรเดคคาน ก่อนถึงชายฝั่งทะเลมีเทือกเขากัทส์ (Ghats) ตะวันออก และเทือกเขากัทส์ตะวันตกขนาบอยู่ เนื่องด้วยที่ราบสูงเดคคานมีลักษณะเป็นที่ราบสูงรูปโต๊ะ คือ

เป็นที่ราบสูงที่มีทะเลหรือที่ราบล้อมรอบเป็นขอบทำให้ยกตัวขึ้นสูงกว่าบริเวณโดยรอบอย่างเห็นได้ชัด เกิดเป็นลักษณะเหมือนรูปโต๊ะ จึงทำให้บริเวณ ส่วนในของที่ราบสูงได้รับอิทธิพลความชื้นจากทะเลน้อยมาก มีสภาพแห้งแล้งแบบทุ่งหญ้ากึ่งทะเลทรายและทะเลทราย

๔. ที่ราบชายฝั่งทะเล

ที่ราบชายฝั่งทะเลของภูมิภาคเอเชียใต้ที่สำคัญ คือ ที่ราบชายฝั่งทะเลแคบ ๆ หนาบททั้งสองฝั่งของที่ราบสูงเดคคาน ได้แก่ ที่ราบชายฝั่งทางตะวันออก เรียกว่า ชายฝั่งโคโรแมนเดล (Coromandel coast) และที่ราบชายฝั่งตะวันตก เรียกว่า ชายฝั่งทะเลมาลาบาร์ (Malaba coast) ชายฝั่งทั้งสอง มีความสำคัญในการใช้เป็นเส้นทางการค้าทางทะเลตั้งแต่โบราณระหว่างอาหรับและเปอร์เซียกับจีนซึ่งต้องผ่านชายฝั่งนี้ จากแผนที่ทะเลของอินเดียชั้น ชายฝั่งบนแผ่นดินใหญ่ของอินเดียประกอบด้วยหาดทรายถึงร้อยละ ๔๓ กรวดและหินร้อยละ ๑๑ รวมถึงหน้าผา และร้อยละ ๔๖ เป็นดินเลนและโคลน ในปัจจุบันชายฝั่งทะเลทั้งสอง มีเมืองสำคัญ เช่น เมืองมุมไบทางฝั่งตะวันตก เมืองเจนไนและเมืองวิสาขาปัตตนิมทางฝั่งตะวันออก เป็นต้น

๕. หมู่เกาะ

หมู่เกาะในภูมิภาคเอเชียใต้ทั้งหมดตั้งอยู่ในมหาสมุทรอินเดีย เกาะที่ใหญ่ที่สุด ได้แก่ เกาะศรีลังกา (Sri Lanka Island) ซึ่งเป็นที่ตั้งของประเทศศรีลังกา ตั้งอยู่บนจุดปลายสุดด้านตะวันออกเฉียงใต้ของอนุทวีปอินเดีย พื้นที่ส่วนใหญ่ของเกาะเป็นที่ราบสลับภูเขา และมีที่ราบชายฝั่ง ทางตอนกลางเต็มไปด้วยภูเขาและป่าไม้ทางตอนใต้มีลักษณะเป็นเนินเขาและภูเขา นอกจากนี้ยังมีหมู่เกาะที่สำคัญ เช่น หมู่เกาะมัลดีฟส์ (Maldives Islands) ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของภาคพื้นทวีป เกิดจากซากปะการังที่บวมจนเกิดเป็นแผ่นดิน เรียกว่า “อะทอลล์ (Atoll)” จำนวนกว่า ๑,๑๕๐ เกาะ หมู่เกาะอันดามันและนิโคบาร์ (Andaman and Nicobar Islands) เป็นหมู่เกาะขนาดใหญ่ ที่มีเกาะรวมกันทั้งหมด ๕๗๒ เกาะ ตั้งอยู่ในบริเวณอ่าว เบงกอลและทะเลอันดามัน ในบรรดาเกาะทั้งหมดมีเพียง ๓๘ เกาะเท่านั้นที่มีมนุษย์อาศัยอยู่ราว ๓๕๐,๐๐๐ คน ส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ ๙๒ ของพื้นที่ปกคลุมไปด้วยป่าฝนหนาทึบ โดยมีเกาะนิโคบาร์ใหญ่เป็นศูนย์กลางทางใต้ และมีเกาะอันดามันเป็นศูนย์กลางทางตอนเหนือ หมู่เกาะอันดามันและนิโคบาร์เป็นส่วนหนึ่งของประเทศอินเดีย ทางารอินเดียได้จัดให้หมู่เกาะอันดามันและนิโคบาร์เป็นดินแดนสหภาพแห่งหนึ่ง

